

DIALOGUS X.

De

Aliis CONCORDIAE AUGUSTORUM, uti &
PROVINCICIARUM typis.

PUBLIUS.

I. **P**erlubenter jam audiam te de numo insequenti verba facturum, qui cæteros pulchritudine superat. *TULL.* Pretiosissimum est hic numus cimelium *Theauri Fridericiani Saxo-Gothani*, quod maxima forma ex auro accurate describi fecit *Cl. Liebe*: ego porro in solitum Tabularum mearum modulum, quam potui, exactissime contraxi. *Adversa* protomen sistit, sive ad usque pectus imaginem *Constantis*, capite laurea cincto, sed tam plana, ut alii eam pro diademate e gemmis contexto haberent: dextram, qua tamen nihil gestat, effert Princeps, læva non videtur. Circum scribitur: *FL. avius. CONSTANS. NOB. ilissimus. CAES. ar.* In *Aversa* quatuor simul videas Principes stantes, ac paludatos. Medius majori reliquis statura est *Constantinus M.* Pater, capite laureato, dextra labarum, quod vexilli bellici locum olim tenuit, sustinens, læva clavam, supra latiore, & quibusdam apicibus ornata, infra angustiore & acuminatam gestans. Clavam vocat *Cl. Liebe*, ac vitem esse posse suspicatur, Centurionum olim signum. *Cl. Bandurio* spiculum videbatur: alii forsitan Parazonium dicerent. Mihi regulæ quoque Architectonicæ esse imago videtur, de qua uberius apud te supra *Dial. IV. n. 2.* differui, qualem in manu virtutis sæpe intuiti sumus: est enim formæ quadratæ. Quidcunque demum sit, supremi certe imperii subit notam. Porro patrem, ut dixeram, hinc & inde stipant adstantes natu majores ejusdem filii *Constantinus*, & *Constantius*, hastam uterque ac clypeum gerentes. Natu minimus autem filius *Constans* statura pusilliore patri a dextris proxime adstat, armis vacuus, quibus tractandis per ætatem necdum utique par fuit. Lemma: SECURITAS PERPETUA. Infra *CONS.* quod est Urbis Constantinopolis index, in qua præstantissimus idemque rarissimus hic numus auro maximo signatus est: cui mole parem alterum aureum veteribus in numis vix demum reperias.

Liebe Goth.
N. p. 360.
Tab. III.
N. XVI.

Cl. quidem *Harduinus*, qui primus hunc numum vulgavit, putabat, hoc in numo adflare Cæsares quatuor Gentis Flavix Julix, a se, ut opinabatur, resectæ, nimirum *Crispum*, *Constantium*, *Constantem*, & *Delmatium*. Sed Cl. *Bandurius*, cui & *Liebus* consentit, verius omnino *Constantinum M.* patrem cum tribus filiis suis agnoscit, aiens, hunc numum excasum, dum *Constantinus M.* cujus filii natu majores ab aliquot jam annis Cæsares fuerant, An. Chr. 333. etiam *Constantem* minimum natu appellatione Cæsaris fratribus parem reddidisset. Pro lemmatis porro explicatione breviter verissimeque addit. Itaque quatuor Principibus, uno *Augusto*, tribus *Cæsaribus*, *Augusti filii*, **SECURITAS PUBLICA** nititur. Sed audi ex *Aurelio Victore*, quid ad hæc cælum? *Filius cunctorum minor*, inquit ille, **CONSTANS** nomine, **CAESAR** fit, cujus gratia Reipublicæ permissionem fore, *Ostentorian* mira prodidere: quippe ea nocte, quæ commissi imperii diem sequebatur, igni continuo cæli facies constagavit. Quid ita? Nimirum non solo quaternario hoc Principum numero, sed vel maxime **CONCORDIA** eorum, nixuram esse Reipublicæ **SECURITATEM PERPETUAM** rebantur, ac sperabant utique, qui numum tanto splendore signaverunt. Sed illa cum a morte patris filiis defuerit, cito nimis & ista ruebat. *Constantinus* namque horum fratrum natu maximus fratri *Constanti* ditiones suas, hæreditate patris captas invidens, & eripere conatus, proprias una cum vita perdidit. Rursum deinde *Constans* æmulo *Magentio* succubuit: nec ante Tranquillitas erat, sive *Securitas*, donec universum cum Orientis, tum Occidentis imperium ad unicum rursus Monarcham *Constantium* devolveretur. Usque adeo vera est decantata illa paræmia, præcipue cum imperii alea jacitur: *Rara est CONCORDIA fratrum.*

II.
Hard. Numism. Sec. Constantin. Opp. Select. p. 475.
Bandur. Tom. II. p. 350.

Aurel. Vict. p. 177

PUB. Residui tres hujus Tabulæ Numi aliud *Concordiæ* genus laudare mihi videntur, *Provinciarum* videlicet, non jam amplius *Augustorum TULL.* Recte vides. Nimirum **CONCORDIA CIVIUM** bono Principi nihil est jucundius: at Tyranno nihil formidabilius, teste *Otorio*. Impio quidem *Machiavello* credere si fas esset, tenendum foret, *Dissensiones*, ac *Seditiones civiles* bonas atque utiles esse: ac per eas Romam in tantam Imperii magnitudinem, fastigiumque ascendisse, in quod olim evecta est. Sed dignam hanc Tyranno, non Principe, doctrinam hic loci ordine convelle- re, quod dudum sapientes Viri gnaviter fecere, mearum apud te jam partium non est. Aurea tibi sufficiat *Cyri* morientis ad filium *Cambysen* omnesque Principes, apud *Xenophontem* sententia. Non est aureum hoc sceptrum (inquirebat) quod Regnum servet: sed **AMICI MULTI**, (Cives vide-

III.
Otor. Histor. L. VIII. Machiav. Commentar. L. I. c. 4. Cyrus apud Xenophont. Cyropæd. L. VIII.

videlicet, Concordi in Principem amore undique ferventes) sceptrum sunt verissimum, maximeque securum. Cui recte omnino consonat alterum illud *Mecipse* Numidarum Regis, jamjam vita excessuri, monitum ad Jugurtham quod *Sallustius* describit. Non exercitus, neque thesauri praesidia Regni sunt, verum AMICI: quos neque armis cogere, neque muro parare queas: officio & fide parantur. Amicorum porro nomine Cives, unanimi in Principem affectu calentes, rite accipi, non est, quod ambigas. His namque quiete consistentibus, agit profecto inter eos pacatus Princeps dulce otium, veluti pater inter filios morigeros. Sit intus quies, sit amor, sit Concordia, foris tandem quid hostes possint? Egreditur cum Principe populus, pugnat cum eo, ac si ita necesse sit, cum eo etiam moritur. Majorem, veriore, utiliore tu Amicitiam postules?

Sallust. in Jugurtha.

IV. Non ita res habet, cum discordes sunt cives: neque tum alii multum profunt amici. Probe id agnoverunt Romani, qui certe non *Discordia*, sed *Concordia* civium, uti creverunt, ita & constiterunt. Quid fecerint, audi ex *Livio*. Posteaquam hic narrasset, paulo post exactos Romae Reges, ob gravissime enata inter Patres ac Plebem diffidia, hanc postremam in sacrum Montem secessisse, protinus subdit: Senatum, cum nullam, nisi IN CONCORDIA CIVIUM spem reliquam duceret, Plebem per aqua, per iniqua reconciliandam Civitati esse, sapienter censuisse. Ubi deinde Volscorum civitas a Romanis obsidebatur, & post graves Tribunorum turbas, *Appii Claudii* Tribuni militum oratione universa multitudo rursus delinita fuit, Equestri Ordine, atque Plebe, nova belli officia deferentibus, tanta Patribus orta est laetitia: Ut non per unum aliquem agendas esse Multitudini gratias censerent, sed pro se quisque voce ac manibus significaret, Felicem Urbem (i. e. Romam) invictamque, & aeternam *PRÆSENTI CONCORDIA* futuram. Prætereo hic non unum, sed plura *CONCORDIAE* Tempora, Romae ex voto posita, turbarum civilium, atque seditionum causa. Felix itaque civitas, felix Imperium, felices Augusti illi, quorum tutelam, uti *Spartanae* Urbis, *Civium Concordia* suscipit: ita ut de iisdem dici possit, quod *Ageflaus* sciscitanti abs se amico, cur Sparta muris careret, respondit, cives concordēs armatosque manu simul ostendens: *Hi sunt Spartanae civitatis mœnia. PUB.* Recte itaque *Plinius* declamavit, quod nuper legisse me memini: *Frustra terrore te succinxeris, si septus charitate non fueris. - - Malorum principum exitus docuit, ne a Diis quidem amari, nisi quos homines amant. Amor porro subditorum in Principem nonne unus & solus est duraturae Concordiae faber? Amor distantia jungit.*

Liv. Lib. II.

Plutarch. in Lacon. Plin. in Paneg.

TULL. Concordem hunc amorem, tabulis quidem argenteis, sed V. non æque hominum illius ævi cordibus inscriptum, sequentibus in numis contemplerur, qui omnes sub *Galba* signati sunt. Primum, & alterum ex argento pingi fecit Com. *Zantanus* per *Vicum*: quos & alii se vidisse commemorant. Utriusque *Adversam* citra dubium *Galbæ* caput, Tab. III. nomenque exornant. Prioris *Aversa* fœminam stantem exhibet, quæ dextra oleæ, vel lauri ramum, Pacis perinde, ac concordiæ tesseram gestat, N. XVII. & XVIII. læva vero cornucopiæ, cum lemmate: **CONCORDIA PROVINCIARVM.** In altera juvenes duos adflare videas, galea tectos, curtisque, ac militaribus togis: quorum dexter aut signum, Gallis veteribus usitatum, aut telum projectile humero gestat: alter jacula duo cum clypeo. Dextras vero ambo conjungunt, concordiæ testandæ causa. *Epigraphe*: **GALLIA HISPANIA.** Harum videlicet provinciarum, quæ ambæ bellicosæ, locum subeunt hi juvenes armati. **PUB.** Bellæ sunt, ac peregrinæ mihi, maxime postremæ hæ imaginès: unde quid hoc in numo factitent, ex te uberius audire cupio. Causam earum indubie ex *Galbæ* haud admodum diuturni ac felicitis historia requires.

TULL. Causam his numis concordia discors præbebat. Roma VI. etenim sub crudeli *Neronis* sævitia tantum non pessumeunte, cogitatum undique in Provinciis apud Exercitus de novo Imperatore, oculis tamen ubique in alium coniectis. Sic Germanæ Legiones *Vitellium*, Syriæ exercitus *Vespasianum* efferre contendebant. *Galba* tunc Hispaniam Tarracensem administravit, atque per annos jam octo varie, ait *Suetonius*, & inæquabiliter rexit, acer primum & vehemens, deinde segnis. Sed *li. Sueton. in Galb. c. 9. sep.* *teris Julii Vindicis* admonitus, ut humano Generi Assertorem Ducemque se accommodaret, non diu cunctatus, conditionem partim metu, partim spe recepit. Primum ergo, ut Legatum Senatus ac Populi Romani, se gessit, auxiliis conscriptis. Etiam per Provincias edicta dimisit Auctor singulis, universisque conspirandi: simulque, ut, qua quisque pesset opera communem causam juvaret. Ast cum Alarum una, castris appropinquans, pœnitentia mutati sacramenti (quod videl. a *Nerone* descivisset) destituere conaretur: prope aberat, quin *Galba* imperio simul ac vitæ renunciaret, maxime dum & *Vindex* interiisset. Sed comperto, *Neronem* occisum, cunctosque in verba sua jurasse, suscepit, Cæsaris appellationem, iterque in Urbem aggressus est. Præcesserat vero de eo fama sævitæ simul, atque avaritiæ, quod Civitates **HISPANIARVM**, **GALLIARUM**que, quæ cunctantius sibi accesserant, gravioribus tributis, Procuratoresque supplicio capitis affecisset &c. Ecce quam frustra sibi de **CONCORDIA PROVINCIARVM**, maxime ve-

ro GALLIAE atque HISPANIAE, blanditus sit *Galba*: quam videlicet, vel verius nudam ejusdem speciem, metu ac severitate extorsit quidem, amore non vincivit. Qualem cum se & cæteris exhiberet, factum est, ut septimo imperii mense e medio sublatus sit.

VII.

Liebe
Goth.
Num. p.
422.
Tab. III.
Num.
XIX.

PUB. De postremo, qui hodie nobis supereſt, numo quid me doces?
TULL. Vulgavit illum in cætera numorum rariorem turba Cl. *Liebe*, notatque eum æris eſſe parvi, eadem, qua priores, cauſa & occasione ſignatum. *Adverſa* nudum refert *Galbæ* caput cum titulis: *SVL. pitius* *GALBA CAES. ar AUG. uſtus. IMP. rator.* In *Averſa* duæ manus ſibi invicem commiſſæ, ſolemnis *Concordiæ* teſſera, tenent præterea ſpicas geminas, medio malo Punico, aut forte papavere. *Epigraphe*: *L. ucus CANIN. ius. AGRIPPA. IIVIR. i e Duumvir. CORINTHI.* Senſus Clar. ſupra & sæpe laudati Recenſoris *Theſauri Fridericiani* de hoc numo eſt: *L. Caninium Agrippam Duumvirum, cum vidiffet, aliis in numis laudari ſub Galba, ut prius videras, Concordiam Provinciarum, peculiariter vero Galliæ & Hiſpaniæ, conſilium iniſſe, huiusmodi numum pariter cum ſymbolis Concordiæ una atque Felicitatis excudendi: ut videret novus Auguſtus, Provinciam Achaïam diverſum nihil a cæteris ſentire: ſed ſibi pariter de eo, ad imperium ſubvecto, ut cæteræ, gratulari, læta quoque ac fauſta omnia ſperare. Quæ porro ibidem Vir Eruditiff. de Achaïa diſputat, an Populi, adeoque Prætoria, vel vero Auguſti, proinde Proconſularis provincia fuerit, hic quidem in rem noſtram haud faciunt.*

VIII.

Serv. ad
Virg. Æ-
neid. L. III.

Symbola porro quod attinet, de iis pariter ſupra jam dictum. *Spicæ* teſſeram ſubeunt *Abundantiæ*, plenæque felicitatis, quæ *Concordiam* ſequitur. *Malum punicum*, ut grana ſuo quidem gremio conjuncta tenet, ita per *Concordiam* ſubditorum corda colligari designat. Sin vero papaver hic exiſtere malis, quod ſpicas, cum ubertatem indicant, frequenter interponitur, illud ad abundantiam referes, & inter cæteros cumulatòs dulcesque *Concordiæ* fructus connumerabis. Ad illuſtrandas porro *Commiffas dextras* notare adhuc libet ex *Servio*, ut alias omnes *Corporis humani partes ſingulis olim Numinibus ita DEXTRAS fuiſſe FL-DEI a Phyiſicis conſecratas: quod ad committendum implicandumque aptiſſimæ eſſent. Nulla gens tam barbara, quæ iis teneri ſe non crederet, quorum cauſa dextram cum alio junxiſſet. Quocirca Scriptor vetuſtus pariter & gravis *Joſephus Flavius*, agens de *Artabani Parthorum Regis cum Romanorum Præſide colloquio*, ſic habet. *Et DEXTRAM dedi**

dedit, tanquam maximum confidentiæ argumentum apud omnes illos barbaros. *Flav. Joseph. Antiquit. L. XVIII c. 2.*
 Neque enim FIDEM faller quisquam ex iis DATA semel DEXTRA: neque FIDEM habere dubitabit tale Securitatis pignus ab iis nactus, a quibus injuriam sibi metuere potuerat. Narrat quoque Diodorus Siculus de Tessalione quodam, eundem a Mentore Sidoniorum Duce, qui cum Artaxerxe Perfarum Rege fœdus quoddam ferierat, absens quidem, dictum ad Regem missum esse, ut, quod verbis cum Mentore pepigerat, stipulatione quoque Dextræ confirmaret. Indignatus autem Artaxerxes, verbo Regio fidem non haberi, legatum morte condemnavit: qui ductus ad supplicium, libere professus est, Mentorem dominum suum, nihil eorum, quæ sponderat, præstiturum, siquidem Rex firmare fidem suam commissa Dextra detrectaret, indubio falsi animi argumento. Quo constantissimo sermone emolitus Artaxerxes, Legatum absolvit, eique Dextram suam dedit, ait Diodorus, subiecto epiphonemate, *Hæc est CERTISSIMA FIDES apud Persas.*

Cæterum Cl. Patinus alterum Galbæ numum Græcum & æreum vulgavit, hinc cum laureato Galbæ capite, ac simplici Epigraphe: IMPERATOR GALBA: quæ plane laconica, inque numis peregrina est, Viro interim Clarissimo nihil omnino ad eam advertente: inde cum Aquila Legionari, quæ inter alia duo signa militaria erecta est media, interpositis numeralibus literis: XXII. quæ sive Legionem Decimam & Duodecimam (X. enim primum ab altero per Aquilam separatum est) sive junctim Legionem Vigesimalam secundam designant. Circumscribitur: COLonia. A.roë. A.ugusta PATR.enss. Subdit huic imagini Patinus scire se plurimum avere hujus Coloniae cum Galbæ necessitudinem: cujus nullum apud antiquos sibi vestigium occurrerit. Forte hoc in numo mysterium aliud non latet, quam in illo priori Corinthiorum, voluitque Urbs Patrensis, quæ & ipsa in Achaia sita erat, suam cum cæteris Provinciis in colendo Galbæ Concordiam testari. Non multum ab hoc sensu expressa in numo signa militaria abluere videntur: fisti namque Imperatori poterant, ut arrha pariter Fidei, æque ac manus Commiffæ. Supra quippe tibi jam dixi, agens de signis militaribus in manu Principum Juventutis, Milites signa sua sancta habuisse, veluti deos, ac per ea jurasse. Quidni illa Concordiæ, Fideique tessera ess possint in numo? Equidem horum signorum perticis Dextræ impostæ non sunt, quas in aliis numis, qui signa exhibent militaria, cernendas exhibet Ill. Spanhemius: a quo insuper disco, usitatum olim fuisse, ut ab Urbibus ac Provinciis ad absentes Legiones & Exercitus Dextræ mitterentur, cum Fidei

IX.

*Patin. Imp. p. 98.**Spanhem. Tom. I. p. 103.*

& *Concordiæ*, tum etiam indicandi parati lubentisque *Hospitii* causa : uti de *Lingonenſibus* fidem nobis *Tacitus* facit, inquit : *Miserat Civitas Tacit. Hi-Lingonum, veteri instituto, dona Legionibus DEXTRAS, Hospitii Inſigne. ſtor. L. I.* Sed abſentibus etiam dextris ſigna ipſa præſentia juratæ *Concordiæ*, *Fidei*que ſufficere poterant. Atque ita interim de hoc numo apud te conſpicere placuit.

X.

PVB. Immenſum te amo, *Tulli Honorande*, quod defectum *Numorum* meorum e tot præſtantiffimorum *Virorum* abundantia adeo largiter ſuppleas, atque anſam inde capis, maxime reconditis vetuſtatis *mysteriis* perſpicue me erudiendi. Miris apud me lætitiis inceſſi, cum vel pauculos numulos meos tot variis tamen, eſſi minime ſelectis imaginibus ſeſe inter diſcretos contemplerer. Quæ putas me nunc, non capit ſolummodo, ſed & rapit me mihi voluptas, dum undique fere *penicillo* tuo tot præſtantiffimas *Gloriæ* *Auguſtæ* icones mihi colligis, plures vero alias ore mihi diſertiffimo recenſes, quæ apud plurimos maxime diſperſæ, abs te eſſet, nunquam forte mihi innotuiſſent. TULL. Deſine tandem cum umbra luctari. Putas, *Gloriam* *Auguſtorum* *Politicam* numulis tam paucis circumscribi? *Exigua* ſane ſic eſſet. Sed ampla, ſed illuſtris, ſed *Auguſta* eſt : cujus dicti meminiffe te velim, cum tibi fortuna permiferit aliquando, quod mihi negavit, nimirum *illuſtria* *Antiquariorum* omnium *Opera* evolvere, vel ipſa *Regum* *Principum*que *Gazophylacia* his oculis luſtrare. Hæc fors cum tibi arriſerit, tunc ne committe, ut hi *Dialogi* noſtri, te abjiciente, quod jocatur *Horatius*,

-- -- -- --

cullus

Aut thuris, piperisque cu-

Aut ſiant olidis piſcibus apta toga.

Æquum interim eſt, ut aſſumpti ampliffimi thematis, niſi ſingula, potiora certe capita nonnullis ſaltem numis illuſtrem : quod ſi tua non ſinat admodum curta ſupellex, ſtipe ſaltem aliena faciendum. Mendicare *glorioſum* non eſt, verumtamen neque *inhoneſtum* : modo laudes *benefactorum*, *fontem*que, unde bibis, coronas. PVB. Sane hoc pacto mitius eam, quæ me premit, *inopiam* fero, dum nullis me meis impenſis tu *divitem* reddis. Si ſapere detur ex numis, teneo ſummam *votorum* : æs alii habeant, habeant *argentum*, & *aurum*. Hæc tua interim in me *Liberalitas* auro contra, crede mihi, atque *argento* charior eſt.

DI.